

fakturu, když však žalovaná nepřistoupila na zrušení kupu ohledně zaslání již zboží, domáhal se aspoň slevy z kupní ceny. V téže době psal žalobce žalované straně řadu dopisů, v žádném z nich nezmiňoval se však o dveřních závěsech, též v dopise ze dne 6. července 1922 požadoval jen zaslání zbytkového zboží bez bližšího označení, v následných dopisech není však o závěsech ani zmínky. Podle spisů klesal kurs Mp rychle, koupě ze dne 3. dubna 1922 stala se podle kursu 1 : 70, objednávka ze dne 8. června 1922 již podle kursu 1 : 74, dopisem ze dne 15. července téhož roku požaduje žalovaná placení kupní ceny za jiné zboží podle kursu 1 : 90. Žalobce dožaduje se v dovolání jistého minima vzájemné důvěry a loyality v pojmání vzájemných projevů, avšak totéž minimum vylučovalo na jeho straně, by teprve dopisem ze dne 30. července 1922 domáhal se výslovně dodávky dveřních závěsů prodaných 3. dubna 1922 podle smlouveného kursu 1 : 70. Nezáleží na tom, že od koupě do této doby uplynuly teprve 4 měsíce, neboť vzhledem k uvedeným skutečnostem postačila i tato krátká doba, by druhá strana mohla právem vykládati si mlčení žalobce jako odstup od smlouvy, to tím spíše, když podle skutkových zjištění žalobce ani při rozmluvě dne 8. června 1922 nezminil se o této dodávce. Dodatné požadování zboží příčí se proto zásadě věrnosti a bezelstnosti a nelze žalovanou stranu odsouditi k tomuto plnění.

Čís. 3474.

Nedostatek knihovního vlastnictví neodnímá pasivního oprávnění k žalobě zápůrčí.

Výraz »osobuje« v §u 523 obč. zák. jest vykládati dle účelu a potřeb ochrany vlastnictví. Žalobou dle §u 523 obč. zák. může býti stíhán i ten, kdo vlastnictví druhého rušil určitým neoprávněným úkonem, sobě z toho však práva neosobuje, jakož i ten, kdo sám do vlastnictví druhého nezasáhl, avšak protiprávní zásah osoby třetí schvaluje, když dle poměru, v kterém jest k této třetí osobě, dlužno za to míti, že si tento její zásah za vlastní držbu počítá a přičítá sobě na prospěch pro nabytí příslušného práva.

(Rozh. ze dne 5. února 1924, Rv II 713/23.)

Žalobu manželů K-ových, že žalovaný tím, že v roce 1922 svázal seno a pohanku se své louky parc. čís. 901 v H. přes louku žalobců parc. čís. 903 v H., porušil žalobce v jejich neomezeném vlastnickém právu k této parcele, že mu nepřísluší právo služebnosti přes louku žalobců, že jest povinen to uznati a dalšího ježdění přes parcelu 903 se zdržeti, procesní soud prvního stádu zamítl, zjistiv, že žalovaný po parcele žalobců vůbec nejezdil, že tak učinili jen jeho příbuzní, to však nikoliv jeho jménem nebo v jeho prospěch. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl mimo jiné v důvodech: Odvolací soud nepřisvědčuje názoru prvního soudu v tom ohledu, že žaloba dle §u 523 obč. zák., o kterou se tu jedná, může býti podána jen proti knihovnímu

majiteli, poněvadž to z §u 523 obč. zák. nevychází. Zákon ustanovuje, že zápůrčí žaloba jest přípustna v tom případě, když někdo služebnost si osvojuje, a to může býti též naturální vlastník, uživatel a pachtýř panující nemovitosti.

Nejvyšší soud vyhověl dovolání potud, že uznal právem, že žalovanému nepřísluší právo, jezdit na louku čis. kat. 901 v H. přes louku žalobců č. k. 903 tamtéž a že jest povinen se pod exekuci jízdy té zdržeti.

D ů v o d y:

Nejvyšší soud nesdílí názor nižších soudů, že pro žalobce v projednávané věci nevzešel podnět a důvod k zápůrčí žalobě proti žalovanému. Žalovaný koupil, jak zjištěno, od obce pozemek č. kat. 901 v H. a drží pozemek tento jako naturální držitel, ježto pro neschválení smlouvy ještě nemohlo dojíti ku vkladu knihovního vlastnictví. Již odvolací soud vyvrátil správně náhled soudu prvního, že nedostatek knihovního vlastnictví odnímá žalovanému pasivní oprávnění k žalobě zápůrčí, ježto prý jde o služebnost věcnou, totiž ve prospěch pozemku. Bylo dále zjištěno, že nikoli sice žalovaný, avšak jeho otec a bratr jeli přes louku žalobců z louky čkat. 901 a že na žalobcův odpor proti tomuto rušení jednaly strany v advokátní kanceláři, že otec žalovaného při tomto jednání na tom trval, že po louce bude jezdit a že žalovaný při něm uváděl, že se přes tu louku (roz. louku žalobců) na louku čkat. 901 jezdilo a že žádal, aby se věc dojednala na obci, ježto ta se musí postarati o cestu na louku čkat. 901. Jak jednacím protokolem dále jest zjištěno, uváděl žalovaný při prvním ústním jednání, že najal si ku svážení úrody (z louky čkat. 901) formana a že neví, kudy tento jel, dále, že při koupi louky mu radní R. řekl, že se bude na louku tu jezdit tamtudy, kudy jezdili druzí, kteréžto tvrzení žalovaný dále provádí v ten rozum, že uživatelé, pokud se týče pachtýři louky čkat. 901 jezdili přes 30 roků vždy přes louku žalobců čkat. 903, kudy se jim to právě hodilo. Nižší soudy, zjišťivše, že žalovaný sám přes louku žalobců nejel a že nemá s otcem a bratrem společné domácnosti ani společného hospodářství a nezjednav jich k té práci, neodpovídá za jejich (rušební) úkony ani tehdy, když o nich věděl a ničeho proti tomu nenamítal anebo je — jak první soud uvádí — docela i schvaloval. V tomto názoru spočívá právní omyl nižších soudů. § 523 obč. zák. připouští žalobu zápůrčí proti tomu, kdo si služebnost osvojuje. Výraz »osvojuje« nelze bráti doslovně a jest jej vykládati dle účelu a potřeb ochrany vlastnictví. Žalobou zápůrčí stihán býti může i ten, kdo vlastnictví druhého ruší určitým neoprávněným úkonem, sobě z toho však práva (služebnosti) neosvojuje, naproti tomu může býti žalován také ten, kdo sám do vlastnictví druhého nezasáhl, avšak protiprávní zásah osoby třetí schvaluje, když dle poměrů, v kterém jest k této třetí osobě, dlužno za to míti, že si tento její zásah na vlastní držbu počítá a přičítá sobě na prospěch pro nabytí příslušného práva. Podnikla-li takový neoprávněný zásah osoba služebná z příkazu nebo zájmu anebo pachtýř panujícího pozemku anebo vůbec jiný uživatel, jenž

pozemku toho užívá z práva, odvozeného od majitele a, zastává-li majitel pozemku tento držební úkon jako úkon vlastní své držby, není pochybnosti, že si tím i on osobuje právo služebnosti. Náзор tento jest nutným důsledkem právní zásady, že se držby nabývá i zástupcem, jedná-li tento jménem, se souhlasem anebo vůbec ve zřejmém zájmu zastoupeného a může-li si zastoupený, uplatňuje-li jednou nabytí práva vydržením, tyto držební úkony zástupce k vlastní držbě přičítati, což z pravidla také vždy učiní, nelze zajisté vlastníku odepíratí právo, by žalobou zápůrčí stíhal i toho, kdo skrze zástupce neoprávněně jeho vlastnictví ruší. V tomto případě seznali žalobci, že se přes jejich louku jezdí na louku, o níž věděli, že patří naturálně žalovanému a žalobci mohli a musili z toho usuzovati, že se tak činí s vědomím nebo souhlasem anebo v zamýšleném zájmu krátce z držební vůle žalovaného jako pána této louky. Jim nelze rozumně ukládati, by nejprve zkoumali, jaký právní poměr jest mezi vlastním rušitelem a pánem a není jim to ani dobře možno. Ježto byly tyto rušební úkony provedeny ve prospěch louky č. kat. 901 žalovanému patřící, musili je žalobci pokládati za držební úkony ve prospěch služebnosti pro tento pozemek žalovaného podniknuté a obrátili-li se v ochraně svého práva vlastnického především na žalovaného jako nynějšího držitele louky té, učinili tak právem. Míní-li žalovaný, že mu po těchto rušebních úkonech ničeho není, ježto on sám ani jeho lidé nejedli, otec a bratr jeho však tudy jezdili jen z potřeby a v zájmu vlastního svého, od hospodářství žalovaného odděleného majetku, měl, chtěl-li se sprostíti další zodpovědnosti, ihned prohlásiti, že s oněmi úkony otce a bratra nesouhlasí, je nenařídil a v ně nesvolil a že jsou to jejich vlastní samostatné držební úkony. Toho však žalovaný nejen neučinil, nýbrž při jednání v kanceláři Dra D-a, při němž otec jeho na výkonu jízdy přes pozemek žalobců trval, sám také uváděl, že se přes tento pozemek jezdilo na louku čkat. 901 a jednání odkazoval na obec jedině proto, ježto míní, že obec je povinna jim právo jízdy přes louku obstarati. Ani ve sporu žalovaný neuznal ihned žalobní nárok žalobců, ba vznesl námitku vydržení, z čehož vyplývá, že si vzhledem na domnělé dřívější i poslední držební úkony, proti kterým žaloba čelí, služebnost jízdy pro louku čkat. 901 nejen »osoboval«, nýbrž na tento způsob tento domnělý svůj věcně-právní nárok docela také na pořad práva vznesl, takže již z tohoto důvodu o něm jen pořadem právním totiž rozsudkem rozhodnuto býti může. Míní-li odvolací soud, že jde jen o úkon práva procesního, přezírá vlastní podstatu věci. Prohlásil-li pak žalovaný v dalším průběhu sporu, že si žádnou služebnost neosobil a neosobuje, podvolil se tím žalobnímu nároku a nutným důsledkem z toho mělo býti žalobě vyhověno aspoň potud, že žalovanému nepřisluší právo služebnosti jízdy přes pozemek žalobců na louku čkat. 901, a že jest povinen se jízdy té zdržeti, kdežto první odstavec žalobního návrhu obsahující zjištění o rušení vlastnického práva žalobců bylo vzhledem na procesní stanovisko, které žalovaný později zaujal a vzhledem na shora uvedená zjištění vypustiti a to tím spíše, ježto se v něm uvádí pouhá skutečnost zavdavší podnět k žalobě, žaloba stala se oprávněnou však již tím, že žalovaný ony rušební úkony schvaloval a vydržení služebnosti ve sporu namítal.